

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program Kopernikus a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 911/2010“

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD)

(2014/C 67/17)

Spravodajca: pán IOZIA

Európsky parlament (1. júla 2013) a Rada (6. septembra 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program Kopernikus a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 911/2010“

COM(2013) 312 final – 2013/0164(COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 2. októbra 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 493. plenárnom zasadnutí 16. a 17. októbra 2013 (schôdza zo 16. októbra 2013) prijal 144 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV pozitívne hodnotí nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program Kopernikus a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 911/2010, hoci prichádza s ročným oneskorením v porovnaní s optimálnym harmonogramom programu stanoveným v roku 2011.

1.2 EHSV víta predovšetkým skutočnosť, že členské štáty a Európsky parlament zohľadnili jeho nemenný postoj, že financovanie programu GMES, ktorý sa už volá Kopernikus, má byť začlenené do viacročného finančného rámca, čo umožní účinne tento program realizovať, hoci s poľutovaním zaznamenal zníženie prostriedkov o dobré 2 miliardy EUR v porovnaní s pôvodnými návrhmi. Toto zníženie prostriedkov však môže ohroziť celý program. Komisia dokázala, že je veľmi pružná, keďže takto prudko dokázala zmeniť svoje presvedčenie.

1.3 EHSV opätovne zdôrazňuje svoju intenzívnu podporu vesmírnym programom Európskej únie a presvedčenie o nich. Galileo a Kopernikus, vlajkové programy, ktoré sú súčasťou programu Horizont 2020, určujú inovačnú schopnosť a technologický rozvoj a pomáhajú udržať prvenstvo európskeho vesmírneho priemyslu v porovnaní s medzinárodnými konkurentmi. Prispievajú tiež k vytvoreniu prostredia, ktoré priaznivo vplýva na rozvoj kvalitných pracovných miest, spojených s poznatkami a výskumom.

1.4 Len niekoľko mesiacov pred vypustením prvého satelitu konštelácie Sentinel EHSV odporúča Komisii, aby jasne definovala riadenie programu Kopernikus, ktoré je v súčasnom stave dosť nepochopiteľné. EHSV sa domnieva, že dvaja hlavní aktéri európskej politiky v oblasti kozmického priestoru, teda ESA

a Eumetsat, by mali byť jasne zapojení do procesu riadenia vesmírnych a meteorologických programov, ako aj do celkového riadenia programu. To však z odôvodnení Komisie takto jasne nevyplýva. Článok 12 ods. 4 a 5 návrhu nariadenia by sa mali upraviť tak, že sa stanovená možnosť („môže [...] poveriť“) zmení na oznamovaciu formu („poverí“).

1.5 EHSV vyjadruje, ako už mnohokrát predtým, svoje poľutovanie nad tým, že sa v tejto súvislosti využívajú delegované akty, ktoré nie sú v súlade s ustanoveniami Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) súvisiacimi s delegovaním právomocí na presne časovo vymedzené obdobie a pokiaľ ide o nepodstatné prvky právneho aktu. Takéto delegované právne akty musia byť odôvodnené tak, aby poskytovali jasný referenčný rámec všetkým zainteresovaným.

1.6 EHSV odporúča podrobne rozpísať pravidlá obstarávania, ktoré upravujú podmienky zapojenia sa podnikov činností plánovaných v programe Kopernikus. Tieto pravidlá musia zohľadniť potreby malých a stredných podnikov, a to na základe záväzkov prijatých v rámci Small Business Act (SBA) a na základe očakávaného rozvoja vnútorného trhu vyplývajúceho z Aktu o jednotnom trhu. Preto bude veľmi dôležité mať k dispozícii jasný a stabilný právny rámec, pokiaľ ide o súkromné investície.

1.7 EHSV súhlasí s hodnotením hospodárskeho potenciálu, ktorý by sa vďaka programu Kopernikus mohol rozvinúť a jeho koherentnosťou s cieľmi stratégie Európa 2020, a dúfa, že toto nariadenie bude urýchlene prijaté, aby sa mohli od januára 2014 rozvíjať činnosti, ktoré sú súčasťou viacročného finančného rámca. Očakáva výrazné posilnenie podpory zavádzania

výsledkov programu Kopernikus do praxe, ktoré je momentálne zafinancované v jeho cieľoch, nie je však jasne uvedené v nástrojoch, ktoré sa majú zaviesť do nariadenia, keďže špecifické právomoci sa prenášajú na Komisiu.

1.8 Ak sa má dosiahnuť zapojenie väčšieho počtu podnikov, považuje EHSV za zásadné a dôležité poskytnúť platformu, ktorá by účinne pomáhala rozvíjať investície, pracovné miesta a podporovala vývoj. V tejto súvislosti považuje za nevyhnutné, aby sa údaje, ktoré budú k dispozícii, poskytovali bezplatne a boli voľne prístupné pre všetky európske subjekty, a je pevne presvedčený, že je potrebné začať rokovania s tretími krajinami, aby sa stanovili režimy úplnej reciprocity s priemyslom tých krajín, ktoré disponujú údajmi. V prípade, že tieto dohody nebudú uzatvorené, považuje EHSV za vhodné stanoviť pre priemysel týchto krajín režim licencií, ktorý by obmedzil prístup k údajom z programu Kopernikus na nevyhnutné minimum. Režim voľného prístupu by mal byť umožnený všetkým rozvojovým krajinám a v prípade núdzových situácií.

1.9 Vzhľadom na neustále finančné náklady a citlivosť údajov, EHSV súhlasí s tým, aby sa Európska únia stala vlastníkom systému. Konštatuje, že návrh nariadenia neupravuje podrobnosti, náklady a zodpovednosť budúcej správy tohto vlastníctva a jeho prechodu. Očakáva objasnenia v týchto bodoch.

1.10 EHSV vrelo odporúča, aby všetky inštitúcie EÚ, vrátane Európskeho parlamentu, ktorý má pred začiatkom ďalších volieb ešte niekoľko plenárnych zasadnutí, urýchlene schválili toto nariadenie, zohľadnili navrhnuté vylepšenia a odsúhlasili pokračovanie programu Kopernikus. Ak sa neschválí v čo najkratšom čase, reálne hrozí, že program príde o finančné prostriedky.

2. Úvod

2.1 Nariadenie stanovuje vhodný právny rámec riadenia a financovania európskeho programu monitorovania Zeme GMES (Globálne monitorovanie pre životné prostredie a bezpečnosť) počas jeho novej operačnej fázy od roku 2014. Na tento účel sa nariadením zrušuje nariadenie (EÚ) č. 911/2010, ktorým sa tento program zriaďoval a ktoré platí do konca roku 2013.

2.2 Prostredníctvom tohto nariadenia sa aj oficiálne mení názov programu GMES na Kopernikus.

2.3 So zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, najmä na jej článok 189, sa návrh nového nariadenia Európskeho parlamentu a Rady týka týchto bodov:

1) zmena názvu na Kopernikus;

2) riadenie GMES v jeho operačnej fáze s cieľom umožniť Komisii, aby delegovala činnosti na viacerých prevádzkovateľov;

3) financovanie v období rokov 2014 – 2020.

2.4 Ako sa uvádza v oznámení, „Kopernikus zahŕňa šesť služieb: monitorovanie morského prostredia, atmosféry, pôdy a zmeny klímy, ako aj podporu riadenia v núdzových situáciách a podporu bezpečnosti. Kopernikus využíva údaje zo satelitov a senzorov in situ, ako sú bójy, balóny alebo vzdušné senzory, s cieľom poskytovať včasné a spoľahlivé informácie s pridanou hodnotou a predpovede napríklad na podporu poľnohospodárstva a rybného hospodárstva, využitia pôdy a urbanistického plánovania, boja proti lesným požiarom, reakcie na katastrofy, námornej dopravy alebo monitorovania znečistenia vzduchu. Kopernikus takisto prispieva k hospodárskej stabilite a rastu podnecovaním komerčného uplatnenia (tzv. nadväzujúcich služieb) v mnohých rôznych odvetviach prostredníctvom úplného a otvoreného prístupu k údajom z pozorovania a k informačným produktom programu Kopernikus. Zároveň je jedným z programov, ktoré sa majú uskutočňovať v rámci stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, a vzhľadom na jeho prínosy pre široké spektrum politík Únie bol zahrnutý do iniciatívy priemyselnej politiky Európa 2020“.

2.5 Na vesmírnu infraštruktúru sa doteraz vynaložilo približne 3,2 miliardy EUR, väčšina z toho, vyše 60 %, prostredníctvom ESA, približne 30 % však išlo aj z fondov EÚ, okrem iného zo siedmeho rámcového programu (7. RP).

2.6 Vzhľadom na očakávané náklady nemôže financovanie operačnej fázy, počas ktorej sa majú nielen získavať a využívať údaje, ale aj obnoviť vesmírnu infraštruktúra, zostať na pleciach jednotlivých členských štátov. EÚ preto prostredníctvom tohto nariadenia preberá zodpovednosť za operačnú fázu programu Kopernikus/GMES a bremeno jej financovania vo výške 3 786 miliónov EUR (v cenách z roku 2011).

2.7 Komisia vo svojom oznámení s názvom „Rozpočet stratégie Európa 2020“ [COM(2011) 500 final z 29. júna 2011] navrhla, aby bol GMES v období rokov od 2014 do 2020 financovaný mimo viacročného finančného rámca (VFR).

2.8 EHSV sa vyjadril rozhodne proti návrhu Komisie presunúť prostriedky potrebné na rozvoj a dokončenie programu GMES mimo finančného rámca EÚ, do fondu ad hoc⁽¹⁾.

(1) Ú. v. EÚ C 299, 14.10.2012, s. 72.

2.9 Tento prvý návrh financovania mimo viacročného finančného rámca Európsky parlament zamietol v uznesení P7_TA(2012)0062 zo 16. februára 2012. V záveroch Európskej rady zo 7. – 8. februára 2013 o VFR sa predpokladá, že program by mal byť financovaný v podokruhu 1a finančného rámca s maximálnou úrovňou záväzkov 3 786 miliónov EUR (v cenách z roku 2011), ktoré budú stanovené v nariadení o VFR.

2.10 Aj národné vesmírne agentúry rozvíjajú vlastné systémy pozorovania Zeme. Komisia vo svojom oznámení konštatuje, že sa však nemohli dohodnúť na spolupráci, pokiaľ ide o financovanie podporovaných operačných programov v oblasti environmentálneho monitorovania. Potreba pokračovať v takýchto pozorovaniach je naliehavá vzhľadom na rastúci politický tlak na verejné orgány, aby prijali informované rozhodnutia v oblasti životného prostredia, bezpečnosti a zmeny klímy, a vzhľadom na potrebu dodržiavať medzinárodné dohody.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Vesmírnu štruktúru pre program Kopernikus/GMES budovala postupne od roku 2005 do súčasnosti ESA, a to z vlastných prostriedkov vo výške takmer 2 miliardy EUR s podporou prostriedkov EÚ vyčlenených na vesmírny sektor v rámci siedmeho rámcového programu a prostriedkov na začatie činnosti približne vo výške ďalšej miliardy EUR, takže celkové náklady do dnešného dňa a prostriedky vyčlenené do konca roku 2013 dosiahli celkovo 3,2 miliardy EUR.

3.2 V odôvodnení 17 sa uvádza, že vzhľadom na rozsah programu by sa vykonávanie programu malo delegovať na subjekty s príslušnou technickou a odbornou kapacitou, pričom niektoré z nich sú vymenované v nasledujúcom odôvodnení 18. Pre úspešnú realizáciu operačnej fázy programu je teda dôležité, aby sa v dohodách o riadení programu, ktoré sa podľa tohto nariadenia majú vypracovať, zohľadnili skutočné kapacity, ktorými Európa disponuje v sektore satelitov a využívania získaných údajov. V odôvodnení 18 sa neuvádzajú mená dvoch hlavných aktérov, ktorí disponujú projektovými, operačnými aj riadiacimi kapacitami v oblasti európskych satelitov, a to ESA a Eumetsat.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Vo vesmírnom sektore sa niektoré členské štáty spojili do dvoch veľkých organizácií: ESA a Eumetsat. ESA, ktorá disponuje rozpočtom viac ako 4 miliardy EUR ročne a má približne 2 250 pracovníkov (2011), vybudovala pomerne rozsiahly systém environmentálnych satelitov (ERS, Envisat, Cryosat, SMOS, GOCE, SWARM), ktorý aj prevádzkuje, a vybudovala aj európske meteorologické satelity Meteosat, Meteosat Second Generation a Met-OP. ESA archivuje a distribuuje aj údaje z celej dlhšej série misií ďalších partnerov (tzv. „third party missions“). Eumetsat, Európska organizácia pre využitie meteorologických satelitov, ktorá má rozpočet približne 300 miliónov EUR ročne a 280 zamestnancov (2011), sa zameriava špecificky na vypracúvanie a distribúciu meteorologických údajov.

4.2 Popri týchto dvoch veľkých organizáciách existujú aj ďalšie agentúry Európskej únie, ktoré sú zapojené do európskej politiky v oblasti kozmického priestoru, ako sa uvádza aj v tabuľke (2).

Orgán	Hlavné činnosti	Rozpočet a organizačná štruktúra (2007)
Agentúra pre európsky GNSS (GSA)	riadenie európskych programov satelitnej rádiovkej navigácie (napr. Galileo)	5,4 milióna EUR (2009) – 50 osôb
Satelitné stredisko EÚ (EUSC)	podpora EÚ pri analýze satelitných záberov	16 miliónov EUR (2011) – 100 osôb
Európska environmentálna agentúra (EEA)	začlenenie environmentálnych aspektov do hospodárskej politiky	41 miliónov EUR (2012) – 220 osôb
Európska námorná bezpečnostná agentúra (EMSA)	technická a vedecká pomoc pri príprave právnych predpisov EÚ týkajúcich sa bezpečnosti na mori a znečisťovania morí	54 miliónov EUR (2010) – 200 osôb
FRONTEX	operatívna koordinácia členských štátov v oblasti bezpečnosti hraníc	22 miliónov EUR (+13 rezerva) – 170 osôb
Európska obranná agentúra (EDA)	spolupráca v otázkach obranných kapacít a výzbroje	31 miliónov EUR (2010) – 100 osôb
Európska rada pre výskum (ERC)	Súčasť 7. RP, podpora vedeckého výskumu a excelentnosti v Európe	32 miliónov EUR (2009) – 220 osôb
Výkonná agentúra pre výskum (REA)	hodnotenie a riadenie viacerých programov 7. RP	31 miliónov EUR (2009) – 349 osôb

4.3 Údaje uvedené v tabuľke poskytujú prehľad operačných kapacít v oblasti satelitov, ktorými disponujú európske agentúry, ESA a Eumetsat. Európska komisia by mala, pokiaľ ide o požiadavky programu, zohľadniť všetky zdroje a odborné sily.

4.4 V odôvodnení 18 sa neuvádzajú výslovne ESA ani Eumetsat medzi aktérmi, ktorí budú realizovať program Kopernikus. Vzhľadom na článok 11 uvedeného nariadenia považujeme za potrebné doplniť ich do tohto odôvodnenia.

4.5 Článok 12 ods. 4 a 5 návrhu nariadenia by sa mali upraviť tak, že sa stanovená možnosť („môže [...] poveriť“) zmení na oznamovaciu formu („poveriť“).

(2) Zdroj: PACT-European Affairs

4.6 Komisia v článku 2 ods. 1 písm. b) a v článku 2 ods. 4 písm. b) vymenúva ciele hospodárskeho rastu a zamestnanosti medzi hlavnými cieľmi programu Kopernikus.

4.7 EHSV s tým súhlasí, žiada však, aby boli navrhnuté špecifické a prijateľné iniciatívy na dosiahnutie tohto cieľa. Medzi konkrétne opatrenia, ktoré je potrebné podniknúť, patrí aj zavádzanie výsledkov programu Kopernikus do praxe (tzv. downstreaming), lebo práve ony určujú prínos programu pre výrobnú sféru. Činnosti zamerané na šírenie, podporu rozvoja možných aplikácií využívajúcich údaje poskytované systémom, šírenie osvedčenia o potenciáli programu Kopernikus, to všetko sú dôležité činnosti, ktoré by mali byť začlenené do nariadenia spolu s výslovným odkazom na činnosti, ktoré treba realizovať na dosiahnutie uvedených cieľov.

V Bruseli 16. októbra 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE
